

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:		Felelős szerkesztő:	A lap szemlel részét illető közlemények a »Petrozsény és Vidéke« szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a
Egy negyedévre	2 kor.	ZÁDORY KÁROLY.	 Kiadóhivatalhoz küldendők.
Fél évre	4 »	Lap kiadó tulajdonos:	Hirdetések, valamint nyílttéri közlemények árszabály
Egész évre	8 »	FIGULI ANTAL.	 szerint számítatnak.
Egyes szám ára	20 fill.		

Leánynevelésünk *).

A jelen század szociális mozgalmi felszínre dobták a nőkérdést is. És méltán. A nők az emberiség felét alkotják. Róluk eddig csak a kereszténység gondoskodott, kiemelve őket azon mélyen lealázó helyzetből, a melybe a pogány gondolkodás és erkölcsök sülyesztették. A nő a kereszténység előtt cselédszerepet töltött be. A férj abszolút hatalma alatt állott, a ki őt játéklabdául használhatta. Mózes törvényei valamivel humánusabbak, amennyiben a nőről általában tisztultabb és nemesebb elveket hirdetnek és valószínű meg. De az első szülöltségi jog (jus primogeniti) és az elbocsátási engedély (libellum ripudii) a nő, a hitves s az anya jogain és tekintélyén nagy sebeket ejtenek. A kereszténység volt az, a mely a nőket azon magaslatra emelte, a melyen az emberiség tisztelésének tárgyai. Ez gyógyította be a régebbi sebeket s ez biztosította nekik azon jogokat és előnyöket, a melyeket minden jól rendezett társadalomban élveznek — a mig azon előnyökkel vissza nem élnek. A kereszténység szellemében a hajadon állapot is tisztelt, miként a hitvesi, anyai és özvegyi állapot. Mindenik állapotot megfelelő nimbusszal veszi körül, a mely a tisztelést és jogot biztosítja számára mindaddig, a mig e nimbust szentségtörő kezek, vagy magának a védelmezett nőnek könnyelműsége szét nem tépik.

*) Szemelvénny a zárdaiskola értesítőjéből.

A kereszténység szelleme ily irányban gyurta át az emberiséget, a kiket eddig t. i. befolyásolhattott. Ezek előtt a nő — mint hajadon, hitves, anya és özvegy, — tisztelt, becsült. Megvan a saját joga és jogköre. Erényei, hivatása és szolgálatai biztosítják számára az emberiség elismerését és háláját. A jámbor ker. nők tudják is ezt. Érzik, hogy mit köszönhetnek a ker. szellemnek s azért meg is becsülik azt igyekeznek a tiszteleltre magukat méltókká is tenni.

Ámde van más szellem is még. A nagy társadalmakban ott lappang még a *pogány szellem is*, a mely a nőben csak *ocsmány eszközt akar látni*. E két szellem küzd egy nással. Állandó harcban állnak. Az egyik az *ég felé vonja az emberiséget*, a másik a *föld felé s a feminizmus elfajulása által — az állatok közé*. Így áll elő talán azon axioma komikuma: inter duos litigantes tertius gaudet.

E küzdelemben a *szociális kérdés* vitt bele ujabbban óriási komplikációt. A kereszténység az idealizmus terén tisztázta és emelte a nő helyzetét első sorban. De a kereszténység nemcsak idealizmus, hanem élet is. Azért a nő megélhetéséről is gondoskodott a maga szelleme és eszközei szerint, minden időben. Kijelölte a nő helyét a családban, a társadalomban s rámutatott azon munkakörökre is, a melyek a nőt az ő nőiességében megtartják s megélhetését is biztosítják.

Az emberiség szaporodása, a nők számának tulsulya némely országban, a nehezebb megélhetési viszonyok sebből kifolyólag a családi tűzhelyek megfontoltabb alapítása, a nők helyzetét is kritikussá tették. A nagy szociális mozgalmak őket is kizavarták azon szentélyből, amelyben eddig szerényen és hallgatagon munkálkodtak az emberiség boldogításán és kivetették őket is a küzdőterre, hogy a megváltozott viszonyok keretében ők is harcoljanak sorsuk, jövőjük biztosításáért, a józan haladás áldásaiban való részesülésért, nemük minden igaz és méltányos érdekeiért.

Ehhez a nőknek joguk van. A nők is kivették részüket mindenha a közjó előmozdításában, a haza védelmében. (Egri nők!) Ők nevelték azon fiukat, a kik a harctéren csodákat műveltek: a Zrinyieket, Hunyadiakat, Rákócziakat. Ők nevelték az ég számára is sz. Istvánt, sz. Imrét, sz. Erzsébetet, b. Margitot és Kunigundát ... Méltó és igazságos tehát, hogy mikor a jogok és kötelességek kiterjesztettek, az alkotmány áldásaiban ők is részesüljenek — nemük és képességeik mértéke szerint, lényiségük sérelme nélkül.

E változások, e megváltozott viszonyok mellé járult végre az *ipar föllendülése*, a gyárak föllállítása által. Régente a háztartási cikkeket önállóan, sajátkezüleg kellett előállítania a nőnek. Még nagyanyáink sajátmaguk állították elő a fehérne-

„PETROZSÉNY és VIDÉKE“ TÁRCÁJA.

Amerikaiasan.

— Micsoda! — kiáltotta a doktor — hát nem tudjátok, hogy a fogak ugyanazon anyagból valók mint a hajszálak; persze hogy sokkal keményebbek, de azért majdnem a száj hajszálainak lehetne őket elnevezni? Pedig csakugyan egy és ugyanaz az anyagjuk. Egy bostoni szegény barátom nagyon szomorú tapasztalatokat tett ezen a téren.

Mikor Amerikában jártam, egy fiatal vegyészszel, tiszta yankee-vel ismerkedtem meg, ki mindenáron meg akart gazdagodni, hogy elvehesse szive választottját feleségül.

— Valami felülmúlhatatlan szájviz! vagy valami regenerátor a hajzat megnövesztésére! ebből néhány rövid év alatt milliókat lehetne — nyerni szólott kiüllesztve szeméit, mintha a milliók ott hevernének előtte az asztalon s csak ki kellene nyújtani ntánuk a kezét.

— Valami hasznosabbat találjon ki — ténázsol-tam én.

— Nincsen hasznosabb annál, mint ha olyan szert találko fel, mely a szép nő fogzatát ragyogó fehérré varázsolni képes! Másrészt viszont annál sem ismerék hasznosabbat, mint az olyan hajápoló szert, mely du-sabbá, hosszabbá növeszti azt az aureolát, mely a szép női fejet dicsfény gyanánt körülragyogja!

— Hiszen máris annyi a fogápolószert! Oly sok a hajnövesztőszert!

— Kontárok csalékony kísérletei!

— És mégis meggazdagodnak rajta!

— De nem tisztességes módon!

Ime egy amerika vegyész, akinek lelkiifurdalásai vannak! De hát fiatal volt még s részvétet érdemelt.

Keresett, kísérletezett éjjel-nappal, folytonosan a kisd laboratoriumában, ahonnan csak azért távozott, hogy néhanapján meglátogassa kedvesét, egy kis fehér-varrónőt.

Szöke volt, magas, karsu és szép, mint az amerikai nő mint ... már t. i. akkor, ha szépek. Mary Sybelnek csak éppen az volt a hibája, hogy nem birt eszményi szép fogakkal s a hajzata sem volt valami bőséges. Barátom nem egyszer éppen olyankor lepte meg, mikor keserű könnyeket hullatott, dacára annak, hogy a leggondosabban, a leggyengédebb módon használta csak a bontófésűjét.

— Bárcsak állandóbbak maradnának — sóhajtotta a leány.

És azok a sárga fogak, mik a fogpornak is anynyira ellenállanak s miken semmiféle szájviz segíteni nem akar!

Válóban értékesebb nászajándékot a vőlegény nem adhatott, mint ha hathatós szájvizzel vagy saját talál-mányu hajnövesztő szerrel lép meg a menyasszonyát!

És mire való volna vajjon a tudomány, ha csak nem arra, hogy ezeket a szereket megtalálja?

És keresett, kutatott a feltalálónak azzal a fáradszhatatlan állandósággal és erélyével, akik érzik, hogy győzedelmeskedniök kell.

Időről-időre kérdezősködtem, tudakozódtam nála. Megsajnálta. Megsövényodott, szemei kidülledtek, gyaladásba jöttek a sok éjjelezéstől, a kísérletezéstől s az ez által okozott lelki gyötrelmekből.

— Hát mennyire vagyunk már?

— Nincsen még semmi; de azt hiszem, helyes uton járok.

— Ugyan ne törje magát, kedves barátom!

— Vagy rájövök, vagy meghalok.

Ez volt a jelszava, ezt olvastam a laboratóriuma falára kiragasztott papirosról.

Valójában pedig szegény azt gondolhatta, hogy bizony könnyebb meghalni, mint rátalálni, főképp akkor, ha a lehetetlent szereti valaki. De persze jómagam fiatal koromban is kissé szkeptikus voltam már s ennek folytán nem is cselekedtem sohasem valami jót. Ma már belátom, türelem kell hozzá meg kitartás, ha valam; különöset el akarunk érni. És Lost Loiterer, ellentétben azzal, amit az előneve mondott, türelemmel is, kitartással is rendelkezett; elegendővel arra, hogy végre is diadalmaskodjék.

Szegény bolond!

Valamelyik délután berohan a szobámba ragyogó örömmel, egészen átszellemülve:

— Eureka! Eureka!

Csodálom, hogy nem ruhátlanul rohant be hozzám, mint ahogy Arkimedesről mesélik.

— Ha talán ezer dollárra lesz szüksége ... két év múlva milliomos leszek!

— Ötszázzal is megelégszem, de mindjárt — feleltem nevetve.

A hitetlenségem bántotta.

— Tudhatná pedig, hogy nem vagyok ostoba és képzelődő — felelte. — de feltétlen és csálhatatlan bizonyítékaim vannak. A fogtisztító folyadékomb az ébenfát

műeket, a ruhaféléket: szöttek, varrtak, fontak, foltoztak. *Ma mindezt elvégzi a gép s a nők* — olcsó gyári árakon kapnak mindent készen. Hajdan a házi és házköri munka lekötötte a nőt. Az élelmi cikkek termelése és használhatóságát stb. nagyon is igénybevétele a nő erejét és idejét. Mindezen munkák pontos és célszerű teljesítéséhez aztán nagy cselédség is kellett, a kiket jó-részt a háziasszony kormányzott és őrzött ellen. Így a szegényebbek állandó kenyérhez jutottak, a háziasszonyok pedig tényleg és valóban sokat dolgoztak. Az ilyen anyák-ból váltak aztán azon „erős nők”, a kikről a szentírás is dicsőreleg emlékezik.

(Folyt. köv.)

Sok szó.

Nem vagyok abban a helyzetben, hogy öt-hat cikket írjak. Főleg is. A válasza válasz nem is járna, csak annak az egyszerű kijelentése, hogy az a pár sor, amit akkor bizonyos gyermek-előadásról írtam, kritika akart lenni. És pedig olyan féle kritika amelynek a célja a javítás, a nevelés-oktatás helyes utra való terelése, helyzeti szempontból.

Annak az előre bocsátásával, hogy a válasz adója nem alkalmasságára hivatkozott a nagyközönség laikus voltára, mert hiszen a tanító munkájához ma már mindenki ért, (bár sokszor éppen az az értelem, akiknek pedig ahhoz érteni kellene) a krónikás, ha negédesen is ír meg egy cikket.

Az életet, a társadalmi rendet az úgynevezett tekintélyek szokták helytelen irányba terelni. A tekintélyek. A kik ha már egyszer valamivé lettek, aztán körülvanak véve bizonyos légkörrel, abból aztán alászállani főlegnek tartják. Mi csak abszolút tekintélyt fogadunk el.

Régen vagyok a sajtó munkása. Sokat dolgoztam, sok tamadást éltem keresztül. A véleményem kialakult egyesekről is, az életéről is. Lehet, hogy egyik is, másik is csiszolódni fog. Soha magamról, az én munkámról nem beszéltem. Még kiváló diktációt sem említettem soha. Szóval én önmagamra hivatkozni nem szoktam. Azonban az élet — hála neki — alkalmat adott arra, hogy megismerjem az embereket, s mindazokat a kiket ismernem kell. A következményeim megvannak. És úgy — bocsánat — megvannak a nevelésről és oktatásról is. Mert láttam, mert hallottam. Mert gyakran kellemetlen és sok oldalú tapasztalatot van ebben az irányban. Szeretek a régi időkön elkalandozni; de az újat abba szeretném oltani. Csupa negédeségből. Azonban a mit láttam, a mit tudok, ha olyan kevés is az, azt szeretném kamatoztatni a köznek. Szeretném, ha szive-

sen fogadnának, szeretném, ha azt, amit mondok nem értenék félre és mindenestre megértenék. Amit pedig láttam, azt mondom is. A mit érzek, az a szájamon van. Mert a mi életünk ilyen. És amit olvastam abban a „válasz”-ban, engem csak elszomorít, csak egy tapasztalattal gazdagabbá tesz, de meggyőzni abban az irányban nem győz meg.

Az 1905. esztendőben, az utolsó hónapban e lapban egy cikket írtam a nevelésről. Nem éppen kellemes tapasztalataimat írtam meg akkor. A felületességet, a szertelenséget efféle apró-cseprő dolgokat — az iskolában. Azt mondtam, hogy nem azon az uton halad a mai oktatás-nevelés, amely ami rossz utra tért társadalmi életünket helyes irányba terelné. És más dolgokat is. Aztán el múlt pár hónap. Apponyi gróf lett a kultusz miniszter. Ebből az alkalomból ismét negédeskedtem. Szó szerint ekképen:

„Pár héttel ezelőtt e sorok írója arról elmélkedett lapunk hasábjain, hogy ma, mikor az élet pedig alapos munkát kívánna az embertől, már csak a saját érdekében is, a látszatnak dolgozunk. Vonatkoztattuk ezt a mondatot az iskolára is. És szomorúan konstataztuk, hogy az élet meg az iskola nem összhangzatosan dolgozik. . . . Az oka ennek — mondtuk — az, mert a tanítók a látszatnak dolgoznak, hogy mások, a fellebbezők a produkcióból ítéljék meg a tanítás eredményét, a tanító munkáját és a vizsga után értékeljék a tanító tudását, szorgalmát, tehetségét. És ezek után — büszkén mutat arra e sorok írója — a kultusz kormány új feje, az ideális kultuszminiszter, Apponyi gróf, hivatala elfoglalásakor tartott beszédében hangzott, hogy ne a statisztikának, ne a látszatnak dolgozzék Magyarország tanításiügyének annyi munkása, de tartalmas magyar nemzeti nevelés legyen a cél s a látszat nélkül a tanító tartalmat igyekezzék adni annak az alapvető munkának, ami a nemzeti életben olyan megbecsülhetetlen. Tehát illetékes, nem önhatalmú ember látja, tudja azt, hogy nem jó uton haladunk ma. stb.

Ez hét évvel ezelőtti történet. Változott volna a helyzet? Jó irányba terelődött volna a nevelésügy? Tessék elő venni azt a programbeszédet. Az állami iskolák nagyra mondta ama szavakat.

Nincsen mit hozzá tennem.

Amit Salló úr hosszán-hosszan elmondott egy héttel ezelőtt: sok szó. Az, vagy beteges jóakarát, vagy tájékozatlanság. De amennyire vétkes az utolsó, még vétkesebb az első. Mert nem mondjuk meg, nem akarjuk megmondani azt, ami az igaz, de lepecsgetjük a rosszat, aminek pedig a feltárása talán egy jobb munka kezdete lenne.

Legyen szabad azonban — végül — egy elszomorító jelenségre rámutatni.

Salló úr a következőket írja: Miért nem volna létjogosultsága a gyermek-előadásoknak? Hisz az élet

is olyan fehérre festette, akár a tej; a regenerátorom pedig szőrt növesztett egy ocska bőrtarisnyából, amely csak egy hónap óta volt a kísérleteim tárgya!

— Örvendek rajta s szívből gratulálok! . . . más is akartam még hozzátenni; de nem akartam kegyetlen lenni.

Ah! e naptól kezdve megtanultam, hogy balgaság kételkedni a tudományban, főképen pedig a kémianak a hatásában.

— És a menyasszonya is tud róla? — kérdeztem.

— Két üvegcsével vittem neki a praeparatumaimból. Ide nézzen. Nem vesz észre semmit?

S mutatta az arcát.

— Nem én.

— Azt hittem, hogy a csókjai, azok az édes, hosszú csókok valami nyomot hagytak maguk után. Iróniája a sorsnak!

Ami házi boldogságának, családi boldogságának előidézője lett volna, Lost Loiterer gazdagsága (majdnem lehetetlen!) idézte elő soha többé jóvá nem tehető szerencsétlenségét.

Vannak olyan pillanatok, mikor azt kell gondolnom, hogy a természet megboszulja magát azon az emberen, ki rejtett erőit feltárni merészkedik.

A szép miss Mary Sybel kissé szórakozott, kissé felületes volt.

Sietésében, hogy völegénye készítményeit kipróbálja, a fogtisztító s fehérítőszerrel a hajának, a regenerátor pedig a fogai tisztítására használta.

Az eredmény rettenetes volt.

Nem tulajdonítottam volna éppen nagy fontosságot annak, ha pusztán csak a haját kente volna be a hely-

telen szerrel. Hiszen a fehér haj is ellentállhatatlan báj kölcsonőz a rózsás, ifjú, üde arcvonásoknak . . . Aztán még mindig megvan a lehetőség arra, hogy tetszés szerinti színárnyalatot adhassunk a hajnak. Mennyi az a barna, aki egyik napról a másikra szőkévé, vagy megfordítva, szőkérről feketévé válik! De mikor az ember érzi, hogy nőnek a fogak; és mikor a gyökerek is kifelé nőnek, s erővel nyitva, tárva tartják a száját; mikor már az iny és az állkapocs közé el nem férnek a hogy helyet találjanak, egyik a másikra fölé nő.

Ez történt a szerencsétlen varrónővel, akinek esete Bostont, sőt egész Amerikát mozgásba hozta. Nem volt hatalom, amely megszakasztotta volna a szőke hajának szánt növesztést a fogain s a fogait fehéríteni hivatott szernek hatását a hajára! A fogakat tehát egyenkint mind ki kellett húzatni, ami bizony ily bizony hosszú fogak mellett nagy fájdalommal járt. Az aranyba foglalt új fogsort közadokozásból gyűjtött pénzen szerezték be; de ezek a drága fogak sem vigasztalták meg szegényt a valódi hiányáért, bármennyire sárgás színűek voltak is a régiék.

És Lost Loiterer? Nem viselhette el ezt a nagy szerencsétlenséget; főbe lőtte magát anélkül, hogy két csodálatos találmányának recipjét hátra hagyta volna.

Mert ne tessék ám azt hinni, hogy valódiak az amerikai és európai gyógyszereszek által hirdetett Loiterer-féle fogtisztító vizek s Loiterer-féle hajnövesztő szerek. Azok bizony haszontalan misztifikációk.

Szegény barátom a készítés titkát magával vitte a másvilágra.

maga is egy szinpad, ahol csak az boldogulhat, a ki ügyesen tud játszani. Miért ne szoktatnók, miért ne ké-szitenők elő a gyermeket erre a szinpadra?

Ezt a kijelentést a legnagyobb felháborodással utasítom vissza. Az iskola legszentebb célja éppen a jellemképzés. És egy áll. igazgató-tanító szájából kell ilyen kifejezhetlen valamit hallani. Hogy én, hogy valamelyik tanító egy jellemileg semmit állítson elő? Hogy komédiázni tanítsam meg a gyermeket akkor, mikor egy-egy jellemet, egy-egy valóban embert örömmel látok. Nem. Akkor sem, ha azt egy 8—10 tanítói állami iskola igazgató-tanítója a nyilvánosság előtt mondja is nekem.

Aki pedig nevelői minőségét ilyen értelemben gyakorolja arról nem tudok beszélni — mint nevelő.

A tekintélyt nem fogadjuk el irányítónak.

Ha abban a válaszban semmi sem lett volna írva más, csak ennyi: tisztában lettem volna Salló úr nevelési elveivel, amiből nem kérek.

Gazdálkodásunk.

Többször említettük már, hogy a Zsilvölgy ipari föllendülése mellett gazdasági érdekeinket is szem előtt kellene tartanunk. Rámutatunk állattenyésztésünk korlátozottságra, házi iparunk fejletlenségére, mező és kert gazdaságunk szűkösségre. Egyben felvetettük a kérdést: nem-e lehetne e téren valamit tennünk? Mert szép és értékes az ipari haladás, de a mi vidékünknek minden talpalatnyi földjét ki kellene használni állattenyésztésünk és mezőgazdaságunk érdekében már csak azért is, mert valósággal bűn kiaknázatlanul hagyni azokat a nagy természeti előnyöket, amelyek lépten-nyomon kínálkoznak ez irányban.

Ugy láttuk, azok, akiknek gazdasági fejlődésünket már hivatból is figyelembe kellene részesíteni és azt előbbvinni, csöndben dolgoznak. Mivel munkájuk a nyilvánosság elé nem került. Mi megtettük a kötelességünket. A fő, hogy dolgoznak.

Egy másik, a gazdasági érdekekkel szorosan összefüggő jelenséget láthatunk az utóbbi időben pl. Vulkánban. Egy pár lelkes ember halászlát egyesületet alakított, amelynek alapszabályai az illetékes minisztérium jóváhagyását várják több hónap óta. Célja lenne az egyesületnek a halgondozás és tenyésztés vizeinkben. Csak másodsorban a halászat célszerű üzése, de mindenestre annak a kellő keretben tartása és az orvhalászat üldözése, jobban mondva megszüntetése.

A milyen nemes a cél, amilyen becsületes az eszme, olyan kivihetetlen. Az utóbbi időben ugyan a földművelésügyi minisztérium hathatós támogatásban részesíti a halász-egyesületeket, de korántsem olyan irányu támogatás ez, amely meghozhatná a gyümölcsöt. Ha végignézzük a nemzetgazdasággal törődő államokon, csak pl. a legközelebbi Ausztriába pillantunk be, azt láthatjuk, hogy ott, a haltenyésztést nemcsak támogatják, de valósággal ipar-fundamentumokat szórnak szét, csak azért, hogy védelmet nyújtsanak az ez irányu gazdasági fejlődésnek.

Mi van nálunk?

Lehet-e itt halász-társaságról beszélni? Lehet-e itt haltenyésztésről szó?

Két nagyobb folyócskánk van. Az egyik a Román-szil, a másik a Gyálubábiból jövő Krivádia-patak. Lenne még egy, a kis Merisora, de az vízhiánya miatt nem használható erre a célra. Legalább látszólag és az alsó folyása sem. Ha jól megnézzük a két előbbi haltenyésztésre alkalmas folyócskát, azt láthatjuk, hogy az egyikben, a Zsilben tisztán folyik, a másik pedig apró faszénnel garnírozott büzt hoz magával. Nem tudjuk ugyan mi az oka ennek, az is lehet, hogy muló természeti baj az egész, az azonban bizonyos, hogy így van a dolog. A napokban egy uri embert találtunk a Zsil-partján. Valószínűleg halászni akart, mert hosszú botján horgot lóbált a délutáni szellő. Kérdeztük is tőle, hogy mi a célja? Ő azonban csak búsan mosolygott. Csak később tudtuk meg, hogy ez is halász-egyesületi tag.

Térjünk azonban a komoly dologra. Ha a megalakult halász-egyesületnek igazán az a célja, hogy a zsilvölgyi hal-viszonyokat megjavítsa, ha igazán akarja ennek a gazdasági ágnak a megteremtését, szóval az alapból, ami bár bé van szennyezve, tisztá épületet akar emelni, első dolog lenne a vizek jókarba-hozataláról gondoskodni. A szivárványos pisztráng kényes hal. Mint minden pisztráng-faj. Annak patak kell. Patak alatt pedig mindenki patakot ért és nem kloákát. Ha aztán sikerült a tenyésztő ágyakat jó karba hozni, még bizonyos szabályozástól (már t. i. haltenyésztéshez szükséges szabályozástól) sem

adva vissza, akkor jöhet az írva. Addig azonban a áradtság óriási lesz, de az eredmény azt gondoljuk leg-
alább is kétséges.

A halászati egyesület felállítása feltétlenül üdvös gondolat volt. Ebben az irányban is kell tenni valamit. Azt azonban mondhatjuk, hogy az a kis tanúság, amely elkéséssel akar megteremteni körünkben egy nem kis-sínylendő gazdasági ágat: nagy fába vágta a fejszét. Csak örvendénk azon, ha a nehézségek elhárítása után eredményt tudnának felmutatni.

Szeretnők azonban tudni, hogyan gondolja a ha-
ászárság a megfertőzött vizek javítását. Mivel ez a
ő ezidő szerint.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Személyi hír.** Kosztela János kir. bányá-
anácsos, kincstári bányagazgató f. hó 18-án átvette a
silvölgyi kincstári bányák üzemének és adminisztráció-
ának vezetését.

— **Az aradi mérnök és építész egyesület**
agjai ma, f. hó 21-én a reggeli vonattal érkeznek Bóli
llomáshoz, ahonnan a Salgótarjáni Bányatársulat fo-
zatain jönnek a barlang megtekintése után Petrozsénybe,
hol a nevezett társulat vendéglátó épülete éttermében
negreggelizve az itteni bányaműveket megtekintik. Ebédre
s a bányatársulat vendégei lesznek s délután megtekin-
ik a Szurdok szorost s az esti vagy éjféli vonattal utaz-
ak vissza Aradra.

— **A községi közegészségügyi bizottság.**
Ez a fontos feladat teljesítésére hivatott organizmus ed-
lig csak papíron létezett Petrozsényben. Ugy a köz-
észségi törvény, valamint a községi ügyviteli szabály-
rendelet a közeg. bizottságra mint szakszervezetre kiváló
ívatás teljesítését ruházza. És ha valahol, különösen
Petrozsényben van tág működési tere. Igazolta ezt a f.
hó 15-én d. u. 5 órakor a községházánál tartott ülés
efolyása, melyről indokoltak tartjuk az alábbi ismertetés
közlését. A községi bíró az egybegyűlt bizottsági tagokat
zvívélyesen üdvözlőleg megköszönte, hogy kérésére meg-
elenni sziveskedtek. Majd a közegészségi törvénynek és
községi szabályrendeletnek a bizottság szervezésére és
eladatára vonatkozó rendelkezését ismertetve s felkérte a
agokat a bizottság megalakítására, az elnök és alelnök
megválasztására. A megalakult egészségügyi bizottság
lnökévé dr. Schulek Jenő t. b. főorvos, alelnökévé dr.
Weisz József választott, aki az elnök távollétében vezette
a tanácskozást, mely a szemét és ürülék kihordás és a
erakás helye kijelölésének kérdésével foglalkozott s vé-
gredményében a bizottság döntése a legközelebbi ülésre
ett elhalasztva, hogy addig a togoznak legyen alkalmuk
örültekintő s a helyi viszonyok mérlegelésével teendő
konkrét javaslat fölött gondolkodni. Egyébként a bizott-
ság tanácskozása alapján lapunk jövő számában fog-
alkozunk érdemileg a tanácskozás tárgyával.

— **Évzáró vizsgák.** A petrozsényi főgimnáziumban szerdán, f. hó 24-én d. u. 5 órakor tartandó
ornavizsgával zárul az idei tanév. A Szt. Ferenczrendi
női polgári és elemi leányiskoláinak diszvizsgája szintén
szerdán, f. hó 24-én d. u. 4 órakor lesz.

— **A hőség völgyünkben szokatlanul tartós s a**
szárazság aggodalmát okoz különösen kisgazdáinknak,
kiknek egész évi széna terméséhez már nincsen remény
a legelőn sem kapnak táplálékot a jószágok, minek
áros következménye már is érezhető, mert a jószág
ra felényire leszállt s így sem tudják értékesíteni. Pe-
dig kénytelenek az előrelátható takarmányhiányra tekin-
ettel jószágállományukat a minimumra apasztani, ha
nem akarják, hogy éhen elpusztuljanak azok a télen.

— **A művezetők orsz. szövetségének petro-**
zsényi kerülete által f. hó 14-én a bányaaalstízi olvasó-
kör kertjében rendezett juniálison az özvegy és árva-
lap javára felírfizettek: Buday János 4 kor., Henrich
Viktor, Nikolajevits Plató 3—3 kor., Huber Gyuláné,
Krausz József, Grausam Károly, öz. Veitné, Wigenfeld
Adolf, Csucs Márkus 2—2 kor., Muntján Tivadar,
Jegő Simon, Fekete János, Bartalos Árpád, Muschang
Jenő, Régeny József, Pokorny János, Martina Oszkár,
Schierl József, Egyed András, Maschek Antal, Palen-
sár István, Triff Bazil, Altmann József, Czihovszky Fe-
rencz, Kocsis Pál, Ferenczi N. 1—1 kor., Simon József,
Keszler Jakab 60—60 fill., Moldován János 40 fillér,
Joch József 30 fill. E jótékonycéfára tett nemes adako-
ásért halás köszönettel adózik a segélyezendő özvegyek
és árvák nevében

— **A magyarországi munkások** rokkant és
nyugdíjgyelete 1908 június hó 21-én Petrozsényben a
Jyörke-féle vendéglő összes termeiben jótékonycélu tanc-

mulatságot rendez. Beléptidj: személyjegy 1 korona,
családjegy (3 személyig) 2 korona. Kezdeté este fél 8
órákor. Világposta, confeti, szerpentin csata. A zenét Ba-
log József zenekara szolgáltatja.

— **A be nem jegyzett cég átruházása** kér-
désében a Kuria váltótanácsa legutóbb azt a nagyfon-
tosságu határozatot hozta, hogy a be nem jegyzett cég
át nem ruházható s ennek folytán utóbb be sem jegyez-
hető. Érdekes, hogy ugyanebben a kérdésben a német
Reichsgerichtnek egy most közölt és 1907 december
12-én kelt határozatában épen az ellenkező álláspont
jut kifejezésre. Ebben a határozatában épen az ellenkező
álláspont jut kifejezésre. Ebben a határozatban a Reichs-
gericht ugyanis azt az álláspontot foglalta el, hogy va-
lamely kereskedő cég átruházhatóságának nem feltétele
az, hogy az már előbb bejegyeztetett legyen.

— **Pályázat ipari munkásjutalmakra.** Az
aradi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a
kereskedelemügyi m. kir. miniszter által a kamara ke-
rületére számára létesített öt, egyenkint száz koronát tevő
állami jutalomra. A jutalomban részesülhetnek az oly
ipari, illetve gyári üzemben, iparszerű munkában
alkalmazottak, a kik a következő minősítéssel bírnak:
1. magyar állampolgárság, 2. tényleges ipari munkában
való állandó alkalmaztatás; művezetők, pallérok stb.
csakis kivételes, rendkívüli méltánylást érdemlő esete-
ben jönnek figyelembe, gyári és irodaszolgák jutalomban
nem részesülhetnek; 3. legalább tízenöt évi, megszakítás
nélküli működés a munka körében, a rendes munkabér
vagy munkakereset összege a bejelentés évében 2000
koronát meg nem haladhat. Mindezen feltételek teljesítése
hiteles okiratokkal, esetleg munkakönyvvel, vagy annak
hiteles másolatával bizonyítandók. Az e célra kiállított
bizonyítványok, illetve másolatok bélyegmentesek. A ke-
rületbeli iparosok (gyárosok és kézműiparosok) ennél-
fogva felkértnek, hogy a mennyiben oly munkásaik
vannak, a kik a fentiek szerint a szóban forgó jutalom
odaitélésére ajánlhatók, ezek megjutalmazására nézve az
aradi kereskedelmi és iparkamarához legkésőbb 1908
június hó 25-ig javaslatot tegyenek. A bejelentést csakis
munkaadó teheti, minél fogva közvetlenül, ennek mellő-
zésével benyújtott kérvények nem vétetnek tárgyalás alá.

— **Értesítés.** Vasárnap és ünnepnapokon a ki-
ránduló személyvonat Livazény állomástól este 8 óra
30 perckor indul Petrozsény felé.

— **A Koczka-féle állatsereglet** pár nap óta a
petrozsényi piactéren tartózkodik országsszerzte ismert
elsőrangú vállalatával. Minden nap délután öt órákor
és este 8 órákor nagy idomítás a köröndös vasketre-
ben, etetéssel egybekötve. Naponta fellépnek ifjabb **Kocka**
Antal, mister **Eduardó**, miss **Beata** és miss **Jo-**
zefine, itt még nem látott mutatványokkal. Rendkívül
érdekesek a 12 tagból álló oroszláncsalád mutatványai.
Láthatók: tigrisek, párducok, medvék, sakálók, lámák,
hiénák, majmok stb. állatok, mind igen szép példányok.
A helybeli és vidéki közönség figyelmébe ajánljuk.

— **A dánosi rablógyilkosság.** A gyilkosság
elkövetése, a gyilkosok üldözése és elfogatása, az es-
küdsziki főtárgyalás, az ítéletek és a rnbólyilkos cigá-
nyok arcképével 32 képpel ellátott mű kapható 50 fill-
lérért e lap Kiadóhivatalában.

1018./1908. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-c.
102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji
kir. járásbírósnak 1905 évi Sp. II. 243/12 számú vég-
zése következtében Dr. Rosenberg Ignác ügyvéd által
képviselt Peun Dánielné született Mircs Mária javára,
Csurea Péterné született Nyág Mária hagyatéka s.
t. livazsény-zsieci lakosok ellen 995 K s jár. erejéig 1907
évi február hó 23-án foganatosított kielégítési végrehaj-
tás utján lefoglalt és 2852 koronára becsült következő
ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, juhok, sertések, lovak
és széna nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság 1908-ik
évi V. 875/2 számú végzése folytán 995 kor. tőkekö-
vetelés és eddig összesen 47 kor. 20 fillérben bíróilag
már megállapított költségek erejéig, Mircs Péter Gyor-
gyendr és társai livazény-zieci lakosok házában leendő
megtartására 1908. évi július hó 9-ik napjának
délutáni 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni
szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg,
hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107.
és 108. §§-ai értelmében készpénz-fizetés mellett, a
legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el
fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások
is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot
nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120.
§-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Pujon 1908. évi június hó 10. napján.

Br. Bánffy Albert,
kir. bír. végrehajtó.

FELHIVÁS.

Ha valahol indokolt, úgy petrozsényben elodázha-
tatlan kötelesség a bekövetkező tűzveszély ellen meg-
felelő szervezkedéssel és felszereléssel védekezni.

A pusztító elem feltéve örzött vagyonunkat sőt leg-
drágább kincsünket az emberi életet is fenyegeti. Isten
csodája, hogy romboló ereje eddig végzetes katasztrófát
nem okozott. Hogy ennek jövőre is elejét vegyük, gon-
doskodnunk kell arról, hogy az imminens veszedelem
készületlenül ne találjon.

Petrozsény község helyhatósága a közönség ál-
doztatkságának igénybevételével gondoskodott tűzoltó
eszközökről. De, hogy ezeket szükség esetén sikeresen
használni lehessen, szervezni kell a tűzoltóságot, melynek
telkes pártolói már eddig is biztosítékot nyújtanak arra
nézve, hogy a közhasznu nemes cél el lesz érve.

Hogy a közérdek megvédésére szervezett intézmény
anyagi és erkölcsi támogatásával az üdvös törekvés
sikerre vezessen, felkérjük Petrozsény minden üdvös
eszmét lelkesedéssel felkaroló közönségét, hogy viszo-
nyaihoz képest mint alapító mint pártoló vagy mint
működő tag a petrozsényi önkéntes tűzoltó
egylet megalakulását s fennállását lehetővé tenni szí-
veskedjék. A kért hozzájárulás nem áldozat, de önma-
gunk és embertársaink javára szolgáló nemes csele-
kedet.

Felkérjük tehát az ügyíránt érdeklődőket, hogy
vasárnap, f. hó 21-én délután 4 órákor a Wág-
ner szálloda nagytermében tartandó alakuló

k ö z g y ű l é s e n

minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Ezen közgyűlés fog a szervezkedés és megalaku-
lás tekintetében és ezzel kapcsolatos kérdésekben intéz-
kedni az alapszabályok értelmében.

Petrozsény, 1908. június hó 15.

Az előkészítő bizottság.

MEGÉRKEZETTI!

Állatsereglet

Állatsereglet

Petrozsényben a piactéren június 6-tól
június 22-ig reggel 8 órától este 9 óráig
naponta látható.

**Koczka Antal-féle Magyarország leg-
nagyobb állatsereglet és vas cirkusza.**
**Egybekötve az összes ragadozó állatok
nagy etetésével. 10 drh. oroszlán stb.**

Beléptidj az előadásra: I. hely 1 kor. 20
fillér, II. hely 80 fillér, III. hely 50 fillér.

Beléptidj délelőtt: I. hely 80 fill., II. hely
60 fillér, III. hely 40 fill.

Naponta délután 5 órákor és este 8 órákor
nagy idomítás 4 világhírű állatszeldítő által

Az igazgatóság.

Válasz

mindazon támadásokra, melyek az impregnált és szelektionált (válogatott) takarmány répmagra (csillag védjeggye) vonatkoznak.

Mindezt hallgatunk azokról a rendszeresen folytatott támadások és gyanúsításokról, melyek szóban és írásban érintették a nagytekintélyű Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő céget Budapesten.

De miután a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» lapjának legutolsó számaiban a «Jaensch» nevet is említi, ezennel a következőket jelentjük ki a nyilvánosság előtt:

1. Minden egyes bál csillagjegyű védjeggyel és eredeti ólomzárral ellátott takarmány répmag, melyet a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, **tényleg impregnálva is lett.** — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» lapjának szerkesztője ennek ellenkezőjét állítják.

2. Minden egyes bál takarmány répmag, melyet ami ólomzárral a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, teljesen kifejezett, nehéz eredeti jelleggel bíró anyarépákból származik, melyet tápérték tartalmára nézve laboratóriumunkban **egyenként** megvizsgálunk. — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» vezetője ennek az ellenkezőjét állítják.

3. Sohasem kértük a »Német Gazdasági Egyesület«-et, hogy tenyésztésünket a magtenyésztési törzskönyvbe beiktassa. NEM IGAZ tehát, ha ezt bármely oldalról is állítják. — Az az állítás SEM IGAZ, hogy répmag tenyésztésünk bevezetésére vonatkozó kérelmünket a »Német Gazdasági Egyesület« bíráló bizottsága visszautasította volna, mert eziránt sohasem folyamodtunk.

4. IGAZ AZONBÁN az, hogy minden nagyobb, szolid tenyésztő német cég az anyanövény kiválasztása által igyekszik termékeit megjavítani, — hogy velünk együtt léteznek sok magtenyésztő, ki a laboratóriumában való egyenkénti vizsgálattal a takarmányrépa minőségét javítja, ami nem tévesztendő össze azzal a szokásos szemérmék után való válogatással, melyet minden gazda egyedül is eszközölhet. Ezen eljárás természetesen össze sem hasonlítható és elenyésző értékkel bír a vegyi vizsgálat alapján kiválasztott anyarépákkal szemben.

5. Igaz végül, hogy nincs oly szolid német takarmányrépa magtermelő, ki szelektionált (válogatott) anyarépáról származó eredeti magvait olcsóbb áron bocsátja forgalomba, mint mi.

Az igen tisztelt gazdaközönség eléggé intelligens, hogy a mi nyilatkozatunkból levonja azt a következtetést, hogy mely indító okokra vezetendő vissza az a hajsza, melyet a mi szelektionált (válogatott) anyarépákról tenyésztett impregnált takarmányrépamagunk ellen indítottak, s e hajsának fővonásaiban ne lásson mást, mint gyűlöletet és irigységből fakadó gyanúsításokat.

Ha nálunk terjesztenek ehhez hasonló irigy, valótlan állításokat, az illetők ellen megindítják a büntető eljárást.

Aschersleben, 1908. április hó.

6—6

Gustav Jaensch & Co.
magtermelési részvénytársaság.

Értesítés.

Petrozsény és vidéke n. é. közönségének b. tudomására hozom, hogy Petrozsényben a Malea-utcában Doda Károly házában lakom, hol minden a

.. szoba-festészethez tartozó ..

munkákat a legdiszesebb kiviteltől, a legegyszerűbbig felvállalom, főtörekvésem oda fog irányulni, hogy a n. é. közönség bizalmát mindig kiérdemeljem.

Pontos és jó munkáért felelősséget válllok! Kívánatra, bár mely időben házhöz mintákkal együtt eljövök.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Schwarz Simon
szobafestő.

Népzenekar Petrozsényben.

Petrozsény és vidéke rohamos fejlődésével fokozódnak a népzenekar szervezése és működése iránt táplált igények is. Ezeket a jogosult igényeket van hivatva kielégíteni vezetésem alatt és közreműködéssel az eddig Petrozsényben buzgó pártolásban részesült s most ujonnan szervezett Mezey Ferencz-féle zenekar.

Világvárosokban: Párisban, Londonban, Berlinben s hazám fővárosában: Budapesten s több vidéki nagyvárosban, legutóbb Nagyváradon mint zenekarvezető közmegegyezésre működtem s legfőbb törekvésem leendő, hogy vezetésem alatt az itteni zenekar minden eddigiek fölött, sőt az egész vármegyében méltán elsőnek, a legjobbnak legyen a művelt közönség által elismerve.

Bálak, lakodalmak, ünnepélyek és rendezett mulatságok, vagy estélyek alkalmával előzékeny, készséges szolgálatunkat a legszerényebb honorálásért bátorkodunk felajánlani.

A nagyérdemű intelligens közönség kegyes pártfogását kéri s hegedű tanításra is jutányos feltétel mellett ajánlkozik,

kiváló tisztelettel:

Mezey Ferenc

zenekartulajdonos.

Gagyó Géza

zenekarvezető,
szólójátékos és karmester.

4976/908 szám polg.

Hirdetmény.

A dévi kir. törvényszék mint birtokbíróság közhírré teszi, hogy a petrozsény-livazény lupényi h. érdekű vasut részvénytársaság vulkáni állomása kibővítésére szükséges földterületek kisajátítása tárgyában az 1881 évi XLI. tcz. 46 §-a értelmében a kártalanítási eljárás megkezdésére tárgyalási határnapul 1908 évi június hó 24 napjának d. e. 9 óráját Vulkan község házához kitűzte.

Erről a telekkönyvi tulajdonosok és telekkönyvi érdekeltek azzal értesítettek, hogy elmaradásuk a kártalanítás felett hozandó érdemleges határozatot nem gátolja és az egyéni értesítésnek elmaradása vagy a tárgyalásról való elmaradás miatt igazolásnak helye nincs.

A kir. törvényszék.

Déván, 1908. május hó 15-én.

Dr. Papp Domokos
elnök,

Miklé János
jegyző.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat gyorsan és alaposan kipusztítja; üvegben —.30, —.60 l.— és 2.— koronáért kapható.

TIRGRAM TINKTURA

Csakis poloskák ellen üvegben —.40, —.80, 1.20, 2.60 és 5.— koronáért kapható minden jobb drogériában, fűszer- és festék-kereskedésben, ahol Tirgram-Plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a „TIRGRAM“ névre. Gyár:

Budapest, IV. ker., Károly-utca 1.

Az „ÜSTÖKÖS”

a legjobb magyar viclap. Hetenkint 20 oldal, színes képek.

ELŐFIZETÉS: félévre (jul. dec.) 6 korona. negyedévre (jul. okt.) 3 kor.

A ki a félelvi előfizetést most beküldi ingyen kapja az 1907 évi teljes bekötött évfolyamot. (700 oldal vicc, kép, stb.)

UTALVÁNYCÍM: „Üstökös”, Budapest V. ker. Szabadságtér 11.

!! Uj vendéglő megnyitás !!

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy Petrozsény nagy-község piacán lévő KOHN SAMU-féle vendéglő vezetését átvettük s a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük; mely 1 nagy sörcsarnok, 1 kimérő helyiség 2 külön étterem, 1 nyári üdülő helyiségből álló

BOR- ÉS SÖRCSARNOKUNKAT

folyó év július hó 1-én délből ünnepélyesen megnyitjuk, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívjuk. - -

Kitűnő magyar konyháról, valódi világhírű kőbányai részvény sörfözde, palackos, hordó és poharas sörről, valódi hamisítatlan faj, erdélyi és gyoroki, asztali és csemege borokról gondoskodva van. Havi étkezésre előfizetőket (abonenseket) jutányos áron elfogadunk. — Családi ebéd és vacsorák (tablet de hatte). — Zóna és villás-reggelik. - -

Pontos és előzékeny kiszolgálás.

A nagyérdemű közönség számos látogatását kérjük

1—3

BOZSA testvérek,

vendéglősök.

!! Uj vendéglő megnyitás !!